

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף קיו.

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה רמג

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמו שמה)

ליקוטי

ומפנינים ^[א], אזי משליך המזל העשירות כלאחר יד, מכ"ש כשזוכה שירגיש גם בעצמו שההתקרבות להצדיק הוא יקר מכל העשירות שבעולם, אזי בוודאי אינו משגיח על ממון ואינו רוצה כלל עשירות :

רמא [ב] **כשיש** דינים ח"ו, אזי המדת הדין אין לה כח לכלות לגמרי, כשרז"ל (סוטה ט) חצי כלים והם אינם כלים, אבל האדם יש לו כח לכלות לגמרי את חבירו ח"ו [ב].
ע"כ כשיש דינים על אדם אחד ח"ו, ובא אדם אחר ועומד וחולק עליו, אזי מדת הדין מסתלק ממנו, כי הם רוצים יותר שינקום בו האדם, כי יש לו כח כנ"ל.
ע"כ מי שהוא" צדיק גדול ומשגיח בתיקון העולם, הוא חולק לפעמים בכוונה על צדיק אחד כדי לסלק מעליו מדת הדין כנ"ל [ג], כי יסמכו עליו שהוא ינקום יותר, אבל אח"כ הוא עושה ברחמים ואינו עושה יסורים לאותו הצדיק.
וז"פ [ד] **פנחס בן אלעזר ה"כ השיב את חמתי וכו' בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי וכו' [ב]**.
היינו שפנחס השיב את חמת ה' וסילק מדת הדין מישראל, ע"י שהוא לבש נקמה לנקום בהם, ע"כ נסתלקו הדינים כנ"ל, וזה מחמת כי הדינים אינם יכולים לכלות וכו', ע"כ הם רוצים' יותר כשאדם רוצה לנקום כנ"ל.
וזה **ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי**, "היינו שבזה מודיעה" לנו התורה גודל הטובה שעשה פנחס לישראל, בקנאו את קנאתו ית', ולבש נקמה לנקום בהם, שבזה עשה להם טובה גדולה, והטעם הוא, כי **ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי**.
היינו שבקנאתי במדת הדין שלי, איני מכלה את בני ישראל, כי מדת הדין אין בה כח לכלות כנ"ל, אבל האדם כשנוקם יש לו כח לכלות לגמרי ח"ו.
ע"כ עשה פינחס' טובה נפלאה לישראל, במה שלבש קנאה לנקום בהם, כי עי"ז רפתה מישראל כח הדינים, בחושכם שפינחס ינקום בהם ביותר, כי פינחס' הוא אדם שיש לו כח לנקום יותר לכלות לגמרי ח"ו, וכנ"ל.
וע"כ עי"ז השיב פנחס' את חמתי וסילק מדת הדין כנ"ל.
אבל באמת, פנחס בוודאי הו' רחמן, "ויבודאי אח"כ היקל הדינים מעליהם :

רמב [ו] **דע** "שיש בחי' אריך אנפין בקליפה וע"ח שער הקליפות פ"ג [ז]".
ומי שפוגע באשה מבחי' זו, קשה לו להנצל מההרהור', ואף אם יעלים" עיניו, אעפ"כ בכל צד שיפנה תזדמן לו, כי היא בחי' אריך אנפין של הקליפה, שהם כ"פנים ארוכים, וע"כ בכל צד שיפנה תזדמן לו : **ודע** שצדקה ^כהיא סגולה גדולה ומועלת מאוד להנצל מהרהורי ניאוף, אך אעפ"כ אסור לסמוך ע"י, ולהיות מעורב עם הנשים ולהרבות שיחה עמהם ח"ו, רק שאינו מזיק לו כ"כ.
וזהו (אבות פ"א) ויהיו עניים בני ביתך ואל תרבה שיחה עם האשה, היינו שאף שאתה עושה צדקה ועניים הם בני ביתך, אעפ"כ אל תרבה וכו' כנ"ל.
אבל אין האיסור רק שלא ירבה, אבל מה שהוא מוכרח אין

רמא רמב רמג רמד רמה

מוהר"ן קיו.

מזיק לו, וזה נעשה ע"י הצדקה שהיא מצלת מההרהורים"כ של ניאוף, שהם בחי' אבי אבות הטומאה, בחינות מת, וצדקה מצלת מהם, בבחי' (משלי י)[כב] **וצדקה תציל ממות**, ה' יצילנו : **רמג** [כג] **דע** שיש צדיק גדול מאוד, שאין העולם יכול לסבול קדושתו, ע"כ הוא מתעלם מאוד, ואין רואים ממנו שום קדושה ופרישות יתירה [כג], זה מחמת גודל קדושתו מאד [כג].
וזה בחינות כל השירים קדש ושיר השירים קדש קדשים. [כג] (ידים פ"ג) נמצא שיר' השירים הוא קדוש מאוד יותר הרבה מכל הספרים.
והנה מצינו ששלמה המלך עליו השלום חבר שלשה ספרים משלי קהלת ושיר השירים, ובאמת משלי וקהלת הם כולם מלאים מוסר ויראת שמים מאוד, ומצינו בהם תיבות קדושה וטהרה כ"פ, אבל בשיר השירים אינו נמצא תיבות קדושה וטהרה כלל.
פוק עיין ותשכח [כא], שבכל ספר שיר השירים אין נמצא שם בכל הספר שום תיבת"כ קודש וטהור.
וזה מחמת גודל עוצם קדושתו אינם רואים שם שום קדושה.
ע"כ אינו נמצא שם תיבות קדושה וטהרה כלל [כד]:

רמד [כז] **מי** שהוא מעורב בין העכו"ם, דהיינו שיש לו עסקים ומו"מ עמהם, צריך לשמור עצמו מאד מאד שלא יזיק לו, כי בקל יוכל להתפס ברשתם ח"ו לחלוק עצמו ממדרגת יהדותו שיש לו, כי לא די להאדם שהוא בעוה"ז השפל אשר מלאכים אין להם כח לעמוד בזה העולם.
כמו שמצינו שפעם א' באו"ה מלאכים בזה העולם ונלכדו מאד [כז].
אבל באמת ישראל יש להם כח יותר ממלאכים, והם יכולים" לעמוד בזה העולם ולהתגבר על העוה"ז, ולהדבק בהבורא יתב"ש.
אבל להיות ג"כ מעורב עם העכו"ם, זה קשה מאוד, ע"כ צריך לשמור עצמו מאד מאוד, להיות כיתד חזק כל ימוט [כח] ממדרגת"כ כשרותו ויהדותו :

רמה [כ] **דע** שיש חדרי תורה, ומי שזוכה להם, כשמתחיל לחדש בתורה, הוא נכנס בהחדרים, ונכנס מחדר לחדר ומחדר לחדר, כי בכל חדר וחדר יש כמה וכמה פתחים לחדרים אחרים, וכן מאותן החדרים לחדרים אחרים, והוא נכנס ומטייל בכלם, ומלקט משם אוצרות וסגולות יקרות וחמודות מאוד, אשרי חלקו.
אבל דע, שצריך ליוזר מאוד, לכל יטעה בעצמו, כי לא במהרה זוכין לזה, כי יש כמה וכמה חידושים שאינם באים משם, רק מהיכלי התמורות, כי **את זה לעומת זה עשה אלקים [כא]**.
ואף שנדמה לאדם להשגה גדולה, אף על פי כן, גם שם יש חידושים נאים שנדמין להשגות.
וגם בזה יש כמה בחינות, כמו למשל כשכותבין תיבת אדם, יודעין שזה מרמוז על דמות האדם, אבל הוא רק ברמז בעלמא, כי אין כתוב שם שום ציור האדם, ויש שמציירין על הנייר ציור האדם, ושם נגלה יותר קצת דמות האדם, ויש שמנסרין ציור האדם מהתיכת עץ, ושם נתגלה עוד יותר ציור האדם, אבל אף על פי כן אין זה אדם ממש, רק האדם בעצמו הוא האדם באמת.
כמו כן

^[א] לשה"כ איוב כח – יז ית. ומשלי ג' טו ושם ח' יא.

^[ב] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו ועיין גססן הטפחות והגאות מכת"י גססוף כמה יגאות במוכר זו להצנע הענין)

^[ג] עיין שמואל-ב' כד יד נפלה נא ביד ה וכו' וביד אדם אל אפולה. ועיין זוהר וישב קפה. ואור החיים ואלשיך בראשית לו כא שבעל בחירה יכול להזיק גם בלא גזרת שמים. ועי"ש אילת השחר (שטינמן) שמקשה מהגר"א ומישב. ועיין רבנו חננאל חגיגה ה. יש נספה בלא משפט כגון אדם שהרג חבירו. ועיין פנים יפות במדבר לה יד. ועיין שיחות הר"ן אותיות פ' צו, לעומת זה עיין רש"י רותי ג' יט עה"פ התחת אלקים אני אלא ששם אפשר כיון שהיה מלך וכדברי החיד"א במדבר קדמות כ' ו' דלב מלכים ושירים כדבר ה' שכיח שכוחם גדול לא ניתן להם להזיק בלא גזרת שמים. אמנם דעת הגר"א שלעולם א"א להזיק בלא גזרת שמים (אורות הגר"א עמ' שא)

^[ד] גם בדפד"ר ותורלד-ע"כ, ומתורלו – וע"כ

^[ה] בדפד"ר ותורלד- מי שהוא, בתקפא ברגר ואוצר– מישהוא, בתקפא גיטין – מי שהוא,

^[ו] עיין שיחות הר"ן סימן צו

^[ז] * במדבר כה

^[ח] מתורצו - וכו'

^[ט] עיין תורה ריג וסוף תורה רעת

^[י] בכל המהדורות - רוצים, ונראה שהכוונה מרוצים.

^[יא] מכאן עד ג' שורות לפני הסוף היא הוספה שהוסיף מהור"ת בתקפא וגם אינה בלוח השמסות של דפד"ר

^[יב] מתורצו - מודיע

^[יג] מתורצו - פנחס

^[יד] מתורלו - פנחס

^[טו] מתורצו - פינחס

^[טז] בתשכט - ובוודאי

^[יז] תורה זו נאמרה סמוך לפני שבועות שנת תקסו ועיין ח"י"מ סימן נט וסימן לא.

^[יח] בתקפא נראה – ביש (ש' נדמה לב' וכדמצינו בהרבה תקומות)

^[יט] שער מה בשליש האחרון של פ"ג בד"ה והנה נתבאר בקיצור

^[כ] גם בדפד"ר מההרהר', ומתורצו - מההרור

^[כא] גם בדפד"ר ותורלד- יעלים, וכן בלקוסי עצות דפוס ישן מחשבות והרהורים אות יד-יעלים, ומתורלו - יעצים

^[כב] בתקפא- פנ ט

^[כג] גם בדפד"ר ותורלו- היא, ומתורלו- הוא

^[כד] בתשכט - מהרהורים

^[כה] ומשלי יא ד'

^[כו] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו ועיין בחיי

^[כז] מוהר"ן סימן מ' כיצד נתגלל אמירתה

^[כח] עיין סוף תורה קסו תנינא

^[כט] קדושתו ופרישותו של רבינו עיין חיי מוהר"ן סימן רלד

^[כס] ילקוט שמעוני שיר השירים רמז תקפג

^[כא] בתשכט - ששיר

^[כב] לשון חז"ל בארמית ופירושו צא ותעין ותמצא. וכן בנמ' כ"פ נפק דק ואשכח, ובודר נח ענ: פוק דוק ותשכח, זוהר וישב ג. עיין ותשכח. ועיין תיו"ט אבות ב' ט' צאו וראו

^[כג] מתורצו - תיבות

^[כד] עין שבועות דף לה (ועיין רב פעלים ח"ד סור יקדים וסמן יא שאל מנר אלף כדמו כי אין זו פשט כלל רק רמז

^[כה] טוכח מהתגססו (סס)

^[כז] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו ועיין שיש"ק ח"א סימן שי שיחה השייכת לתורה זו

^[כח] בתקפא ותורלד- א'באו

^[כט] * זוהר בראשית דף נח. [נפרקי דר"א פרק כב וזוהר בראשית דף לו.]

תורה אור

איוב כח (יז) לא יצדקנה וְכֹכַב וְזִכְרֹתָהּ וְתַמְרוֹתֶיהָ כָּלֵי פֹ: (יח) רָאִמוֹת וְגִבִּישׁ לֹא יִזְכֵּר וּמִשְׁךְ חֲקֵקָה מִפְּנִינִים: תורה רמא

במדבר פינחס כה (יא) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּקְנָאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא כָלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּקְנָאִתִּי: תורה רמב

משלי י (ב) לא יועילו אוצרות רִשְׁע וְצַדִּיקָה תִּצְלִי: מִקְוֹת: תורה רמג

קהלת ז (יד) ביום טובה הִיָּה כְּטֹב וּבַיּוֹם רָעָה רָאָה גַם אֶת זֶה לַעֲמֹת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל דַּבָּרֹת שֶׁלָּא יִמָּצֵא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאֻמָּה: תורה רמה

יש צדיק גדול מאד שלא רואים בו שום קדושה

ליקוטי מוהר"ן תורה רמג

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

יש צדיק גדול מאד עד שאין העולם יכול לסבל קדושתו, ומחמת זה הוא מתעלם מאד ואין רואים ממנו שום קדושה ופרישות יתרה: (קל"מ השלם) כמו שיר השירים שהוא קדש קדשים ואין רואים בו שום קדושה, אדרבה יש בו לשונות שנדמה שנכתב ע"י קל דעת.

שיחות

אחד שאל אותו אם אפשר שיהיה הצדיק גדול במעלה, אף-על-פי שאין רואין ממנו יגיעות ועבודות באתגליא, כמו שרואין מצדיק אחר שעושה באתגליא עבודות קדושות, שמתפלל ביגיעות גדולות וכו'. השיב לו: בודאי אפשר ויכול להיות, שההצדיק שמסתיר עצמו ואין רואין ממנו באתגליא עבודות גדולות, הוא גדול במעלה יותר מזה הצדיק שהוא באתגליא, כי יש שני שמות: שם הוי"ה ושם אדני; ושם הוי"ה בהעלם ובהסתתר, כי אסור לקרות בו, אבל שם אדני באתגליא, ובודאי שם הוי"ה גדול יותר הרבה משם אדני. ואז אמר ענין "כל השירים קדש", הנדפס בליקוטי מוהר"ן חלק א' בסימן רמ"ג: (חיי מוהר"ן סימן מ').

פרפראות לחכמה – סימן רמ"ג – כל השירים קדש וכו' ומצינו בהם תיבות קדושה וטהרה וכו' עיין משלי ט' ודעת קדושים בינה, ושם כ' בה ילע קדש ושם ל' ג' ודעת קדושים אדע. ועיין קהלת ח' וממקום קדוש יהלכו וכן בתיבת טהרה, עיין קהלת ט' ולטהור ולטמא, ועיין משלי מ"ו וטהורים אמרי נועם, ושם כ' טהרתי מחטאתי, ושם כ"ב אהב טהר לב, ושם ל' דור טהור בעיניו: עכ"ל. ורוצה לומר שבשיר השירים אין שם אלקים ולא שם הוי"ה ואפילו לשון טהר וקדש אין שם.

לקוטי הלכות

או"ח פורים הלכה ד' אות ח – ועל כן פורים מתר בעשית מלאכה ואין בו שום קדושת יום טוב כלל, כי פורים הוא בחינת הארת הקדושה הגבה מאד מאד, שמגדל עצם הקדושה אין רואין שם שום קדושה, וכעין מה שכתב רבנו ז"ל על 'כל השירים קדש ושיר השירים קדשי קדשים' (במבאר בסימן רמג). ושם בספר שיר השירים דיקא אין שם שום תבות קדושה וטהרה כלל, (עין שם והבן היטב). כי כל הימים טובים, שהם בחינת ימי טוב, יש בהם כמה קדושות שמקדשין הימים טובים על ידי קדוש ועשית מלאכה וכיוצא בזה, כי הם בחינת ימי טוב, שהם כנגד ימי רע, על כן צריכין לנהוג בהם קדושות כדי להמשיך ולהתגבר הימי טוב ולהכניע הימי רע, ואם עושין, חס ושלום, איזה מלאכה של חל ביום טוב, אזי יכולין להתגבר הימי רע שניקתם ממלאכות של חל, כידוע, על כן אסורים בעשית מלאכה, אבל בפורים שנכנע ונתבטל שרש הרע לגמרי ונתגלה אור הגנוז, אור האהבה שבדעת, שהוא למעלה מהמדות, על כן אין צריכין לקדש ימי הפורים בקדושת יום טוב, כי הוא למעלה מהימים, ואין צריכין שום קדושה להכניע ימי הרע שלא ישלטו, חס ושלום, כי אין להם שום שליטה אז, ועל כן אפילו אם עושין מלאכות של חל – אין להרע שום שליטה ואחיה בהם כלל, כי אז נכנע ונתבטל הרע לגמרי בשרשו. שאפילו אם עושין מלאכות של חל – אין לו שום שליטה ואחיה בהם כלל, כי אז נתגלה אור הגנוז, אור האהבה שבדעת, שהוא למעלה מהזמן, למעלה מהימים והמדות, למעלה מכל הקדושות, כנ"ל:

קושיות

- על כן הוא מתעלם מאד ואין רואים בו שום קדושה ופרישות – צ"ע האם הכוונה שמעלים עצמו או כיון שאין בו תפיסה ממילא הוא נעלם מהעולם כי אין השגה בו. ראה לעיל לק"ה פורים, ולפ"ז כך גם הצדיק שכבר הרג את ירצו הרע לא צריך עצות להכניע אותו כמו צומות או סיגופים או פרישות, כי אדרבה לעבירה יחשב לו, כיון שבאכילה פועל יחוד קב"ה ושכינתיה (עיין תורה סב) הרי שבמיעוט אכילה מפסיד זאת. וכן בכל עניני הגשמיות (עיין תורה לב תנינא)² ואפילו עישון המקטרת אצלו בכוננות ויחודים בלי חציצת הגוף פועל מה צדיק אחר לא מצליח לפעול שנים רבות של עבודת ה'. ועל כן הצדיק נדמה ששקוע בתאוות ככל אדם כי לא רואים בו שום קדושה ופרישות.
- ואין רואים ממנו שום קדושה ופרישות יתרה – צ"ע משמע שקצת קדושה ופרישות כן רואים בו, וא"כ מה הדמיון לשיר השירים שאדרבה רואים בו להפך מקדושה ופרישות? נראה הכוונה שמי שמחפש באמת לא מוצא

א ער זה סיון תשפה ירושלים

² מבואר שם שהיחודא תתאה של הצדיק האמת בו תלוי יחודא עילאה של קב"ה ושכינתיה. ועיין עבודת ישראל למגיד מקוונץ סוף פרשת חיי שרה איזה יחודים כיוון דוד המלך במעשה עם בת שבע שקינחה ב"ג מפות בסנהדרין (כב). עוד עיין בראשית כו ח' וירא אבימלך וכו' והנה יצחק מצחק את רבקה. וע"ש פרש"י שראהו משמש מטתו. ועי"ש היכל הברכה דף קנא: יאבדו אלף רשעים כאבימלך ולא יזכה לראות באור הבהיר אשר מלאך היה נשרף שם בעת זיוג האבות ברוב השראת השכינה, ומה לזה הרשע שיראה באור הבהיר לא מניה ולא מקצתה.

^ה **עפ"י שיכתוב** שיעור של הרב יא אלול תשסח, בעניין אחר שלא קשור לקושיא הנ"ל. וראה לקמן ביאור הרב מורגנשטרן שיש צדיקים שלומדים תורה שלעתיד לבוא כבר בעוה"ז, והיא אותה תורה אלא באופן שלומדים אותה בג"ע. ועיין תורה ל"א שחכמה תתא היא שערה אוכמא ביחס לחכמה עילאה. והיינו כנ"ל שכלל התורה היא שחור ולבן.

מקיים בכל רגע שוויתי ה' לנגדי תמיד בלי שרואים בו כל שינוי, לעומתו צדיק קטן ממנו שצריך מאמץ בשעה שרוצה לכוון דעתו אליו ית' בשעה שמברך או מתפלל. לכן רואים עליו הכל כיצד מתאמץ מכוון. עוד מבואר בספרים ו' שצדיק גדול עיקר עבודתו היא ביחודים דהיינו בחכמה עילאה תורה דעתיקה דעתידה להתגלות, על כן בחיצוניות נדמה שעבודת ה' שיש לנו השגה בה אצלו היא כמוזנחת.

ובמה שכאן מדמה את קדושת הצדיק האמת לשיר השירים, נראה שנוגע בעוד עניין שלא מדבר עליו בפירוש כלל אבל נראה מתבקש ממה שכל אחד רואה בחוש כיצד דייקא בקדש הקדשים מדברים בלשון גסה עד שאפילו לקדש הקדשים שבמקדש כינו אותו חדר המיתות. וכן את בדי הארון הבולטים להיכל דימוי לאשה. ועוד יותר כאן בשיר השירים נמשלו אהבת הקב"ה לישראל לאיש ואשה בלשונות שנדמה ללשון קל שבקלים. וכן מצינו בכל הדורות כבר ממש רבנו שהפגומים ראו בו את הפגמים של עצמם, עד שחשדו וטפלו בו עבירות חמורות ואמרו עליו דברים שאין האוון יכולה לשמוע, ומה שהיה הוא שיהיה עם המשיח¹.

דוד המלך בשלמא בבת שבע לא חטא (שבת נז.) אבל מה לו ולאבישג?

דוד המלך בחייו אחרי מעשה דבת שבע היו רבים מאד שהיו בטוחים שהוא בעל עבירה בתאוה עד כדי שנפל גם לרצח אוריה בעלה, ורק כמה שנים אחרי מותו כשסיים שלמה לבנות את בית המקדש רק אז התגלה שהקב"ה מחל לו על אותו עוון (כמבואר בשבת ל. ח'). אבל האמת שלא חטא בבת שבע כלל אלא רק בחילול ה' זה לא נודע כנראה עוד הרבה שנים עכ"פ בכתב נכתב רק בגמרא שבת נז. כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה, דהיינו לא סתם טועה אלא כל התפיסה שלו בצדיקים היא טעות. כי היסוד הוא כמבואר כאן שצדיק דייקא כיון שהוא קדוש מתנהג בפשיטות ביותר, עד שאפשר להאמין עליו שהוא קל וכמבואר במעשה מרב ובן יחיד². גם רבנו אמר על עצמו ו' או שאני קל כדבריהם או שאני צדיק גמור אין אמצע. פירוש שבאמת שניהם נמצאים בו שבעינינו גשמיית אפשר לראות בו אדם קל דייקא בגלל שבאמת הוא קדש קדשים. כך גם דוד המלך אמרו עליו שהוא קל וחוטא אע"פ שהיום אנו יודעים, שבת שבע היתה בת זוג האמיתית רק שלקחה לפני הזמן ואוריה מורד במלכות היה ובזוהר (ח"א ח:) מבואר של נגע בבת שבע ובמדרש (הובא באלשיך שמואל ב' פ"ב א') שאוריה לפני שהתגייר גילה לדוד כיצד לפתוח את השריון של גלית כיון שהבטיח לו אשה מישראל ואמרו בשמים משלך יתנו לו.

¹ ראה ספר דעה חכמה לנפשו לרבי יצחק מאיר מורגנשטרן (תשפב ויקרא עמ' כח) בביאורו על תורה זו שכתב – הצדיקים הגדולים אחרי שקידשו את עצמם בקיום כל המצוות בגשמיית בכל יכלתם, זכו להשראת אור הכת"ר, שמרמו על קיום תרי"ג המצוות דא' וז' המצוות דרבנן ביחודים קדושים (שבגמ' כת"ר). שיש למעלה עולמות רוחניים והצדיקים מייחדים בהם יחודים קדושים, שכוללים אלו היחודים את כל התרי"ג מצוות, ובבחי' האור דלוחות הראשונות שיש בהם כתר אותיות כנגד כתר המצוות, ובלוחות הראשונות היה כל התורה ענין אחד כדא" בתוספתא סנהדרין פ"י, וע"כ כל יחוד כולל בו את כל אור העליון דכל הכת"ר, וכמו שא" בשבחי הבעש"ט שאמר גיסו הרה"ק ר' גרשון מקיטוב זי"ע שהלואי ויהיה לו עולם הבא מה שמרוויח הבעש"ט מעישון לולקע פעם אחת, וכן א" מהרה"ק מקאמארא זי"ע (זוהר ח' פר' תרומה דף קנה ע"ב) שאמר בעל התולדות יעקב יוסף על רבינו אור שבעת הימים הבעש"ט הק', שהבעש"ט בפעם אחת שמעשן הלולקע שלו מייחד יחודים ששקולים כנגד כל המצוות שמקיים התולדות כל ימי חייו, ולכאן אין מובן איך יתכן כזאת, אלא הביאור בזה שיחודי הצדיקים הגבוהים הם בדרגת המצוות דלעת"ל, שכולל כל מצוה וכל יחוד את אור כל התורה כולה דזה"ל, וכן א" מהגר"א בארובה שאף שבפשטות הרי בגלות א"א לנו לקיים את כל התרי"ג מצוות, מ"מ בפנימיות יש גם היום כל הכת"ר מצוות באופן רוחני וצריכים לקיים ברוחניות את כל מצוות הקרבנות ואת כל המצוות שאינן נוהגות בזה"ל, שע"ז נאמר שיש ללמוד על מנת לקיים, דהיינו ע"מ לייחד היחודים של כל המצוות, שיהא נחשב כאילו קיים גם בפועל.

² לשון הפרקי היכלות רבתי פרק לג א' ואשאל מה אותות שיעשה מנחם בן עמיאל ויאמר אלי מטטרו"ן ומיכאל שנה קודם שבוע אחת משגר הקדוש ברוך הוא שליח לישראל בבטח בשלוה בדיצה בעליצה ובעליזה. הוא דור עני שאין לו זכות אלא עומדין ומתריזין כנגדם ומבזין אותם בשוקים וברחובות שקורין לסטים ומשומדים ואומרים עליו דברים שאין האוון יכולה לשמוע:

³ שבת דף ל. דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם מחול לי על אותו עון אמר לו מחול לך אמר לו עשה עמי אות בחיי אמר לו בחייך איני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה אמר שלמה עשרים וארבעה רגלות ולא נענה פתח ואמר שאו שערים ראשיכם והנשא פתחי עולם ויבא מלך הכבוד רהטו בתריה למיבלעיה אמרו מי הוא זה מלך הכבוד אמר להו' ה' עוז וגבור חזר ואמר שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה ולא נענה כיון שאמר ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו עון.

⁴ וזה לשונו שם – ונסעו ובאו לקרעטשמע ללון, ומצאו שם סוחר, והתחילו לספר עמו בדרך הסוחרים, ולא גלו לו שהם נוסעים לשם, כי הרב היה מתביש בעצמו לומר שנוסע לאותו הצדיק, והיו מדברים מעסקי העולם, עד שבסבוב הדברים הגיעו לספר מצדיקים, היכן נמצאים צדיקים, וספר להם ששם נמצא צדיק, ושם, ושם, והתחילו הם לדבר מהצדיק שנסעו אליו. השיב להם: זה? (בלשון תמה) הלא קל הוא, כי אני נוסע עכשו ממנו, ואני הייתי שם, שהיה עובר עברה. ענה אביו ואמר לבנו: הראית, בני, מה שזה הסוחר מספר לפי תומו: והלא הוא נוסע משם. וחזרו לביתם:

⁵ חיי מוהר"ן אות רסב – (כב) כמה פעמים חזר בעצמו דברי העולם שאומרים עליו שאין כאן ממצע, רק או שהוא חס ושלום כמו שהמתנגדים בודים עליו וכו' הדברים על צדיק עתק רחמנא לצלן וכו', או אם הוא להפך שהוא צדיק אמת, אזי הוא חדוש נפלא ונורא ונשגב שאי אפשר לשער במח אנושי כלל. כי כך היו רגילים רב העולם לומר עליו זכרוננו לברכה. והוא זכרוננו לברכה חזר בעצמו דבורים אלו כמה פעמים ורמז לנו שהאמת הוא בן שאין כאן ממצע. והבוחזר יבחר לו האמת כי האמת הוא אחר.

ועוד בזקנתו לפני שנמחל לו עון בת שבע כבר מבואר במלכים א' פ"א – והמלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בגדים ולא יחם לו: (ב) ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה ועמדה לפני המלך ותהי לו סכנת ושכבה בחיקך ויחם לאדני המלך: (ג) ויבקשו נערה יפה בכל גבול ישראל וימצאו את אבישג השונמית ויבאו אתה למלך: והיא תימה נוראה מה הסבירו לעם מדוע מחפשים אשה כזו, כיצד יתכן שבגלל שלמלך קר יחפש דווקא אשה ודוקא בתולה ודווקא יפה, ועוד האם חסרים בגדים בבית המלך או חסרים עצים להסקה? ועוד מה כוונת חז"ל שמספרים לנו שדוד המלך קרא לבת שבע וקנחה ב"ג מטפחות, רק כדי להוכיח לאבישג שכוחו במתניו, הרי קל שבקלים לא מתרברב ומפרסם מעשים כאלה, ומדוע חז"ל ספרו זאת בגמ' הקדושה? ועיין עבודת ישראל למגיד מקוזניץ סוף פרשת חיי שרה/א' איזה יחודים כיוון בזה. ועיין ספר הליקוטים להאריז"ל על מלכים-א פ"א/ב' שמבאר כיצד כל פרט במעשה זה היה תיקון נפלא לנשמתו וביאר שלקח את אבישג כדי שתחמם אותו לעבירה, כדי להרוג את יצרו. ועי"ש פרשת שמות שנעשה לו נס ופסק אז האורח ממנה והיתה תמיד מותרת. ועי"ש בסנהדרין כב. שנמלך בסנהדרין לא יחוד ולא התירו לו לגרש אחת מי"ח נשותיו כדי לישא את אבישג. אבל באמת צ"ל שסנהדרין ידעו גבורתו שהרג את יצרו והתירו הרבה יותר מיחוד שהרי שכבה בחיקו לחממו דייקא. עוד עי"ש שדוד המלך התכוון בזה לעשות תשובת המשקל על הרהור באביגיל אשת נבל. הרי לנו צדיק שהוא קדש קדשים ואעפ"כ מדרגתו הנפלאה היתה נעלמת מאד עד שחשדו בו שהוא קל בעל תאוה, וכמבואר כאן שהצדיק דומה לשיר השירים.

^א **עבודת ישראל** – פרשת חיי שרה – ויכסוהו בגדים ולא יחם לו ודרשו רז"ל מאימת המלאך נצטן ע"ש. והנה דוד לגודל קדושתו שאמר (תהלים קט, כב) לבי חלל בקרבי מלמד שהרג ליצה"ר בתענית כמאמר חז"ל. ובוודאי כל מה שהזקין ניתוספה חכמתו וקדושתו ובפרט אחרי צערו וחרדתו מאימת המלאך נמוג רוח יצה"ר מאתו ולא יכול עוד להסיתו לשום ענין: וזה ויכסוהו בגדים ולא יחם לו, דהיינו שלא היה יכול עוד להתלבש בלבושים ולעבוד ה', כי סר מאתו היצה"ר לגמרי ונדמה כמלאך אלהים, ואם כן לא היה לו ממילא חיות העולם הזה, כי מה ענין למלאך ה' בעוה"ז. ויאמרו עבדיו יבקשו למלך נערה בתולה ותהי לו סוכנת, והיא היתה אבישג השונמית נוספת על י"ח נשים ואינו רשאי לבא אליה, והם נתנוה בחיקו, ועל ידי פירשתו מאתה בלתי בוא אליה עבד ה' כראוי, ונמצא שנעשה לו ימים ולבושים ממעשה עבודתו את ה' על ידי כבישת יצרו. ואמרה אליו אבישג חסריה לגנבא נפשיה לשלמא נקט, כלומר שהוסר ממך כח יצה"ר וחוש המשוש הגשמי לגמרי ואם כן אין אתה עובד ה' בזה הפרישות. עד שהזמין לבת שבע החדרה ואמר רב יהודה אמר רב מלמד שקנחה ב"ג מפות והראה בזה שיש לו עדיין כח הגשמי, אכן הוא קדוש וטהור ופרוש רק לעשות יחודים לכון ל"ג הנפלאות והגבוהים והבן:

^ב **ספר הליקוטים** (להאריז"ל) – ספר מלכים א – פרק א – סימן א: והמלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בגדים ולא יחם לו: לבאר, למה לדעה"ה ויכסוהו בגדים האלו ולא יחם לו, ולא נהנה מהם, כי כן עולה יחם כמו נ"ח, ר"ל, לא נח בהם ולא נהנה מהם. אמנם הענין הוא, כי בהיות כי תיקן אלו המלבושים, ועדיין היו חסרים מעט ולא הושלמו, בהיותו כי שב בתשובה שלימה מענין בת שבע שאכלה פגה, והתענה וסגף עצמו, עם היות שהיתה שלו, ולא נמחל לו עד שקם עליו בנו אבשלום ובא על עשר פלגשיו, וברח מפניו עד שראה ה' בעניו, והחזירו לבנו ולמלכותו, ובזה הושלם ומחל לו על אותו עון:

וזמ"ש רז"ל כל האומר הקב"ה וותרן יותר מן מעוהי, אלא מדקדק עם סביביו כחוט השערה. ועוד בסיבת חטא קטן שהיה במחשבה, ולא במעשה ח"ו שהיה בו, לא נתקן הלבוש לגמרי. וזה החטא לא נתגלה בכתוב כי אם ברמז, שארז"ל כשהלך דוד להרוג את נבל הכרמלי קדמה אביגיל אשת נבל במנחה ההולכת לפניו, והיא רוכבת על החמור ויורדת בסתר ההר דוד ואנשיו יורדים לקראתה, וארז"ל שבאה על עסקי סתרים וגילתה שוקה והלך לאורה ג' פרסאות. ונרמז זה בכתוב היא "רוכבת" על "החמור" ויורדת, (שמואל א' כ"ה) ר"ת הם אותיות ערו"ה. ושם לא היה מעשה כי אם הרהור, כי הלך לאורה. והפסוק מעיד על זה, כי תמצא בראש הפסוק שם הוי"ה, דכתיב והי"ה היא רוכבת על החמור, ושם שם שמו, להעיד, כי לא היה שם חטא מעשה ח"ו. ולכן אמר ברוכה את וברוך טעמך אשר כיליתיני היום מבוא בדמים, ב' דמים, ג"ע וש"ד, עכ"ז הקב"ה דקדק עמו, כי אפילו חטא במחשבה. רצה הקב"ה שיעשה תשובה קודם שימות, ובזה יושלמו המלבושים. וקודם התשובה לא היו שלימים, ולכן לא נהנה מהבגדים, וזה ולא יחם לו:

ודרך התשובה שעשה, היא מדה כנגד מדה. והיא זאת שאמרו לו עבדיו יבקשו למלך נערה בתולה טובת מראה ושכבה בחיקך ותהי למלך סוכנת, כלומר, אעפ"י שעדיין הוא בתוקפו, יבניע יצה"ר ולא יגע בה. וז"ש ותהי לו סוכנת, כלומר שיהיה עמה בצער וסכנה להכניע יצה"ר, ובזה יתוקן אותו עון. ולזה היתה בתולה, להראות העמים כי לא נגע בה, שאילו היתה בעולה מי מעיד שלא נגע בה. ועי"ז יתוקן המלבוש, וחס לאדוני המלך. ולזה לא לקח מנשיו או מנערותיו, כי לבו גס בהם, אלא זו יפה עד מאד ודרך מציאה, ואעפ"י שג"כ ושכבה בחיקך, ובחזק התאוה היה מסוכן עמה בכל עת ובכל רגע, וזמ"ש וחס לאדוני המלך בכח התאוה, ועי"ז תקובל תשובתך מדה כנגד מדה. ולזה היה שמה אבישג השונמית, באותיות שמה יובן ענין התיקון, כי יש באותיותיו, נשמתו הש"ג א"ב, כי בה נתקן והשיג נשמתו לצור החיים את ה' אלהיו:

ועוד ראינו כי תיקנה מענין אביגיל, והמחשבה שהרהר בה. לכן תמצא, כי אותיות אביגיל הם אותיות אבישג. בחילוף הל' בשי"ן באי"ק בכ"ר גל"ש וכו', ונשתנית בשינו השם. וז"ש וימצאו את אבישג, כלומר ראויה היא לתקן את עון אביגיל, מאחר ששמה קרוב לשם אביגיל כאמור. ועי"ז נתקן מלבוש הנשמה, בהיותה רוצה לעלות למעלה. ואם ח"ו לא יעשה תיקון זה קודם מותו, היה מוכרח לעבור עליו צרה אחרת, כצרת אבשלום בעון בת שבע. ובזה תבין הסמיכות של ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלך ועשה לו רכב ופרשים בו, וכל הגבורים אשר לדוד בעזרו, מה שלא היה כן בימי אבשלום. ובתשובה זאת נתקן ונתקלקלה עצתו. וג"כ ע"י הצער שציער לשאול בכריתתו כנף מעילו, ונגע בכבוד המלכות, לזה כאן נצטער דוד. ואדניהו מתנשא לאמר אני אמלך. ובזה תבין למה נתן הנביא נתן עצת לבת שבע, ועשה מה שעשה, אלא ע"י מה שידע שדה"ע תיקן העון, אז יעץ עצת זאת לבת שבע, והמשכיל יבין:

עלה בידינו, שעי"ה התשובה שעשה דוד, הושלמו ה' מלבושים, מלבוש הנשמה באבישג, שהיתה ע"י מחשבה לבד במקום הנשמה, וכן אדוניה במחשבה רצה למלוך, ואבשלום במעשה. וכן חטא בת שבע היה במעשה. והנה נתקנו הבגדים, מלבוש הנשמה ומלבוש הנפש, ולזה אנו אומרים דוד מלך ישראל חי וקיים הוא, כי תיקן כל המלבושים. והוא תיקונו של אדה"ר, שכן "אדם" דוד "משיח", ולא נאמר בו מיתה, כ"א וישכב וכו'. וז"ש כסאו כשמש נגדי כירח יכון עולם, בביאת משיחנו במהרה בימינו אמן. עכמ"כ:

שמשון הגבור האם באמת הלך אחר עיניו

אין דוגמא יותר נפלאה משמשון הגבור שכלפי חוץ וכפי המסופר בנגלות התורה בספר שופטים, ואפילו בגמרא לא ברור מה היה צדיק או קל מצד אחד אמרו עליו שבחים עצומים ומצד שני נדמה לקל השטוף בתאוה הידועה ולא מובן כיצד יתכן שכולם הלכו דווקא אליו להשפט במשך עשרים ושנים שנה. ראה בסוטה ט: שמשון הלך אחר עיניו, וכן בספר שופטים פרק יד מסופר שדווקא אשה גויה ישרה בעיניו, ועל כך שכלפי חוץ נדמה לאוהב נשים ועוד נכריות (ומפורסמת ההלכה הבא על ארמית קנאים פוגעים בו בלא משפט) על כן נזכר לדורי דורות בתורה שבכתב ושבע"פ כאחד הריקים ההולך אחר עיניו. אבל באמת ממה שהיה שופט את ישראל עשרים ושנים שנה כמבואר בשופטים. מוכרח שהיה הגדול בישראל דאי לאו הכי לא היו הולכים דווקא אליו להישפט ולשמוע משפט, בפרט בתקופת השופטים שאיש הישר בעיניו יעשה, ולא היה מלך שכופה דעתו עליהם. ובאמת עיין סוטה ג' שמשון היה שופט את ישראל כאביהם שבשמים. והיה כל כך אהוב למעלה עד שהיכן שהולך היתה השכינה הולכת לפניו ומקשקשת כפעמון (סוטה ט:). וידוע הכלל המבואר בתורה עב שמי שיש לו דעת קצת אין לו תאוה גשמית, הרי שבוודאי הכוונה שהלך אחר עיניו אינה כפשוטו/י¹. ועוד הרבה יותר גילו לנו חז"ל שהיה במדרגת משיח/י² ויעקב אבינו ברוח קדשו חשב שהוא המשיח ורק כשראה מיתתו הבין שאינו המשיח (סוטה י.). נמצא שבוודאי היה לבו חלל בקרבו בלא שום ריח תאוה גשמית כלל/י³. ממילא מה שנקרא שמשון הגיבור אין הכוונה כפשוט סיפורי הנביאים שהיה בעל כח גשמי גרידא, אלא גיבור דקדושה/י⁴ נגד היצה"ר כמאמר חז"ל איזהו גיבור הכובש את יצרו. דהיינו הפך ממש ממה שכלפי חוץ נדמה להולך אחר עיניו הגשמיות שהן סרסורי הלב חומד. אלא אדרבה עיניו היו כל כך קדושות עד שהיו כעיני ה' ממש/י⁵ שלא ראו עוה"ז כלל רק את רצון הש"י שבכל דבר. ובמה שטעה אין לנו שום השגה. והיינו צדיק שהוא כמו שיר השירים שנדמה לקל ובאמת הוא קדש קדשים.

עד כאן ההקדמה

¹ ועיין ליקוטי אמרים (לר' צדוק הכהן מלובלין) – אות טז – על שמשון ושלמה נכתב שאהבו נשים נכריות וכן שניהם נקראו על שמו של הקב"ה כמו שאמרו ז"ל (סוטה י.). והוא סוד התגלות האור איך באמת לאמיתו גם גשמיות הגוף הוא ממש דבוק בה' יתברך כי ה' הוא שורש החיות וחיות שלהם ממש הקב"ה, וזהו כי היא ישרה בעיני שאמרו ז"ל (סוטה ט' ע"ב) שמשון בעיניו וכו' פירוש שהיה מופלג בעיניו והיינו שהיה כל כך קדושה בעיניו עד שאמר מאחר שהיא ישרה בעיני בודאי רצון ה' יתברך כך שאי אפשר שעיני יחמדו דבר טמא, ובאמת מפורש בכתוב כי מאת ה' וגו' ואם כן למה נענש רק לפי שנתגאה בעיניו כמו שהמשילוחו לסוטה דביקשה את שאינה שלה, שפירוש עיניו הוא סוד שהגיע לאבני שיש טהור שהוא לקביל תרין עיניו וכו' כמו שנתבאר למעלה:

עוד שם – ושמשון היה בעיניו מרכבה לעיני ה' יתברך כביכול והגיע להני תרין עיניו וביקש לתקן הכל ולהשיג האור מקיף דיחידה ועיגולים, ובאמת היה מדרגתו מדרגת האור מקיף דאהרן וכו"ל אך מכל מקום ביקש את שאינו שלו, כי סוד נשים נכריות שאמרו ז"ל (סוטה ג' ע"ב) קשורה בו ככלב ופירש האריז"ל בשער תיקון העוונות שהוא ב"ן דקליפה יעוין שם באריכות:

² עיין לק"ה יין נסך ד' יב – שמשון היה בחי' משיח

³ עיין פוקד עקרים (לר' צדוק) – אות ה – והנה שמשון שנקרא על שמו של הקב"ה ויעקב דימה עליו שהוא משיח והכתוב מעיד עליו שהחל רוח ה' לפעמו (שופטים י"ג, כ"ה) שהיה בעל רוח הקודש ודאי שהיה מלא קדושה ומרוחק מתאוות ותכלית בפרט שהיה נזיר אלקים, וענין הנזירות הוא פרישות מתאוות והוא היה נזיר מבטן כי נוצר כך לפיכך תמחו עליו אביו ואמו האין וגו' (שם י"ד, ג') כי הם ידעו שאיננו משוקע בתאוות והוא השיב דישרה בעיניו דהוא מכיר שהדבר ישר:

⁴ ועיין ליקוטי אמרים (לר' צדוק הכהן מלובלין) – אות טז – וזה היה גם כן ענין שמשון המיוחד בגבורה היותר עצומה שבכל הנפשות מישראל, ובודאי הכתוב לא ישבחו אלא בגבורה האמיתית שהיא כבישת היצר שהיה בו בתולדה ובשורשו דעל כן היה נזיר אלקים מן הבטן וגידול השערות בקדושה כנזיר דנקרא קדוש הוא המורה התגברות הגבורות הקדושות על שונאי ישראל, והוא מזרע דן שנקרא גם כן גור אריה שיש בו גם כן חכמה בעצם ולא בקרן לבד, ועל כן חשב גם הוא לתקן הכל שיבולע הרע מן העולם על ידו לגמרי היינו שיבורר קדושת ישראל והבדלתן מן העמים אפילו משתקע למקום שמשתקע אי אפשר שידח לגמרי חס ושלום, וזהו קדושת שבט דן המאסף לכל המחנות ומחזיר כל האבידות והאובדים והנדרים למקורן ואף על פי שהוא הירוד שבשבטים והיה הענן פולטן (תנחומא) תצא י' כאילו הם חוץ למחנה ישראל ושאיין להם אחיזה גם באור המקיף שהוא מקיף לכל הכנסת ישראל:

⁵ עיין ליקוטי אמרים הנ"ל – אות טז – וזה נקרא שהלך אחר עיניו (סוטה ט' ע"ב) דבמשיח נאמר (ישעיה י"א, ג') והריחו בירת ה' ולא למראה עיניו ישפוט וגו' שאין לו שום כח משלו שזרעא דדוד נמשל ללבנה דלית לה מגרמה כלום והוא עולמיתא שפירתא דלית לה עיינין, מה שאין כן שמשון דנקרא על שם שמש ומגן וגו' (סוטה י.) דזהו ענין רגליה יורדות וגו' שרצה לומר אחיזה וקצת שייכות עם אומות העולם המונין לחמה (סוכה כ"ט). אלא שהם תולים הכל בכוחם ועוצם ידם לבד והוא ידע דכל כוחו מה' יתברך ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, אבל מכל מקום חשב מאחר דשורשו כך חלק אלוה ממעל וה' יתברך קראו בשמו (סוטה שם) הרי הוא בבח גבורתו שחלק לו ה' יתברך יכול לנצח הכל. וזה רצון ה' יתברך שיהיה הכל בהשתדלות אדם ושיהיה בכוחם לזכות לאחיזנה נגד העת שקבע ה' יתברך כי זהו כח הבחירה שיוסד בעולם הזה, אבל באמת כל כח הבחירה הוא רק מצד העולם הזה אבל כשמגיע לברר האמת הרי מגיע לבירור זה דלא בבח יגבר איש וברוב חילו לא ימלט אפילו שמשון שהוא הגבור שבישראל והיה לו תכלית כח הגבורה של השתדלות אדם שאפשר במציאות אבל כשאני לעצמי מה אני, ורק עין ה' אל יריאיו למיחלים לחסדו היא המאירה לו ולא עיני עצמו ועל כן אמר יעקב אבינו ע"ה (בראשית מ"ט, י"ח) לישועתך קייתי ה' שרואה ששוא תשועת אדם בהשתדלותו רק צריך לייחל ולקוות לחסדו וישועתו יתברך:

תורה רמג [יח]

דע שיש צדיק גדול מאד, שאין העולם יכול לסבול קדושתו, ע"כ הוא מתעלם מאד, ואין

רואים ממנו שום קדושה ופרישות יתירה [ט], שמצפים לראות אצל צדיק גדול, וכגון דוד המלך שאע"פ שהרג את יצרו הרע כמ"ש ולבי חלל בקרבי, טעו בו מאד, כי לא ראו בו אלא דייקא ההפך מקדושה ופרישות, וכן משה רבנו שאין לו אח ורע בקדושה ופרישות חשדו בו באשת איש, כי לא ראו בו בעינים גשמיות קדושה ופרישות, גם רבנו אמר על עצמו (בחיי מוהר"ן רסב) או שאני קל כדבריהם או שאני צדיק גמור והיינו כנ"ל כי באמת שניהם אמת שהוא קדש קדשים אבל כלפי חוץ מרוב פשיטותו נדמה לקל. וכן הוה לעוד הרבה צדיקים. **זה מחמת גודל קדושתו מאד [יז]**. בתורה קטז/כ"א תנינא דימה רבנו את סיבת ההעלמה הגדולה שיש על הצדיק להעלמה שיש על קדושת ארץ ישראל דהיינו כיון שבעין בשר ודם לא רואים שום הבדל בין הצדיק לכל אדם/כ"ב כמו בין א"י לשאר ארצות. אע"פ שבאמת ארץ ישראל יש לה רקיע אחר/כ"ג משאר ארצות כמבואר בזוהר/כ"ד, נדמה שהיא ככל הארצות. כך גם הצדיק היכן שהוא יש לו כמו רקיע אחר לגמרי כי ע"י שזיכך את גופו בתכלית/כ"ה אין לו שום מניעת הגוף להיות אחוז בשכל צח/כ"ו בקלות תמיד בחבל

^ט לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו ועיין בחיי מוהר"ן סימן מ' כיצד נתגלל אשירותה

^{טז} עיין סוף תורה קטז תנינא

^{יז} קדושתו ופרישותו של רבינו עיין חיי מוהר"ן סימן רלד

כא **ליקוטי מוהר"ן תניינא תורה קטז** – סיפר שבשהיה בארץ ישראל סיפרו לו שם החשובים שהיו שם. שבאו ממדינות אלו וקבעו דירתם שם בא"י כמפורסם. וספרו לו שקודם שהיו בא"י לא היו יכולים לצייר לעצמן שארץ ישראל היא עומדת בזה העולם. והיו סוברים שארץ ישראל הוא עולם אחר לגמרי לפי גודל קדושת א"י המבואר בספרים ומפורש בתורתנו הקדושה מעלת קדושת א"י כמה וכמה פעמים והתורה בעצמה מפרשת כל גבולי א"י לגודל מעלתה וקדושתה העצום והנורא מאד מאד ע"כ לא היו יכולין לצייר לעצמן בעיניהם שא"י יהיה בזה העולם. עד אשר באו לשם וראו שארץ ישראל היא בזה העולם ממש. כי באמת א"י הוא כמו מדינות אלו ממש ועפר א"י הוא במראה ודמות כמו עפר מדינות אלו ממש. כי מה שמביאין לפעמים עפר לבן משם. זהו רק במקומות פרטים וגם במדינה זו נמצא עפר לבן ועפר של נתר בכמה מקומות אבל עיקר העפר בא"י הוא כמו עפר מדינות אלו ממש. כי באמת בדמות ותמונה אין חילוק כלל בין א"י ובין שאר מדינות להבדיל. ואע"כ היא קדושה מאד מאד בתכלית הקדושה עצומה ונוראה מאד. אשרי הזוכה להלוך שם אפי' ד"א וכו' כאשר הפליגו רז"ל וכל הספרים בעוצם קדושתה הגדולה והנוראה: **וסיפר רבינו ז"ל זאת**. כי הוא ענין נצרך מאד לכמה ענינים שבני אדם נבוכים בהם בטעותים. כי יש טועים סוברים שצריכין להכיר את הצדיק או שאר דבר שבקדושה להכירו בפניו בצלמו ודמותו שיהיה משונה בדמותו ובתנועותיו דייקא. ובאמת לא כן הוא כי הצדיק הוא בדמות וצלם ככל האנשים ואין בו שום שינוי ואע"כ הוא ענין אחר לגמרי ושאר בני אדם אינם בדמותו כלל באמת לאמתו כמו שאמר רבינו ז"ל. שאיש הכשר נדמה שהולך עם כרכשות ודקין כמו שאר בני אדם ואע"כ הוא ענין אחר לגמרי. וכן א"י באמת היא מובדלת ומופרשת לגמרי משאר ארצות בכל עניני' ובחינותי'. ואמר רבינו ז"ל שא"י יש לה רקיע אחר משאר ארצות וכמו ב'זוה"ק' פ' תרומה (קנא: זוהר ויקהל רט). אך אע"כ בגשמיות לפי מראה עיני האדם אין רואים שום שינוי בין א"י לשאר ארצות כי אם מי שזוכה להאמין בקדושתה יכול להבחין קצת ההפרש. כמו כן הצדיק והאנשים כשרים לערך שאר העולם. שבאמת הם דומים בכל תנועותיהם כשאר בני אדם בדמותם וצלמם ואין ביניהם הפרש בגשמיות לכל מראה עיני בשר ואע"כ באמת לאמתו אנו מאמינים שהם מופרשים ומובדלים לגמרי כי איש כשר הוא ענין אחר לגמרי כנ"ל מכ"ש הצדיקים אמיתיים. וענין זה נצרך לכמה עניני' והבן זה מאד:

כב **עיין שיחות הר"ן** אות יד – אני מקנא מאד איש בשר (שקורין ערליכר יהודי), (ל) כי נדמה שהולך בן אדם עם דקין וכרכשות ואברים כשאר כל העולם ואף על פי כן באמת הוא ענין אחר לגמרי, כי איש כשר יקר מאד אשרי לו. והעקר הוא הרצון והכסופין ואף על פי שאין לצאת בזה (כמבאר במאמר ויהיו נא פי שנים, ב"לקוטי מוהר"ן" ס"ו) כי צריכין להוציא מכח אל הפעל דוקא. כי אף על פי שאנס רחמנא פטרה (בבא קמא כח:) עם כל זה זהו למי שרוצה לצאת החוב, אבל צריך שלא לקרר דעתו בזה במה שהוא פטור מחמת האנס רק לעשות עבודת ה' בפעל (כמבאר כל זה במאמר הנזכר לעיל עין שם), אף על פי כן גם זה טוב כשאוחזין בזה שאין רוצין לצאת עם האנס רק שכסופו חזק ורצונו תקיף מאד לזכות לעשות עבודת ה' בפעל. וזה הרצון בעצמו טוב מאד. ואם אף על פי כן הוא אנוס ואינו זוכה אל העבודה, הרצון הנזכר לעיל בעצמו הוא טוב מאד (לא):

כג **עיין חסד לאברהם** מעין א' נהר כד ומעין ג' נהר ב' ונהר ג' ונהר ו' ועיין עץ חיים שער מג פ"ב ד"ה וכמו שהוא למטה.

כד **זוהר ויקהל דף רט**. – ובכל רקיעא ורקיעא, אית ממנא, ואתפקד על ע'למא, ועל ארעא, לאנהגא בלא. בר ארעא ד'ישראל, דלא אנהיג לה רקיעא, ולא חילא אחרא, אלא קודשא בריך הוא בלחודי, והא אוקמוה. ואי תימא היך שריא למגנא רקיעא על ארעא ד'ישראל, והא מטרא וטלא מרקיעא נחית ע'לה, בשאר כל ארעא אחרא. אלא, בכל רקיעא ורקיעא אית ממנן שלטין על ע'למא, (דף ר"ט ע"ב) והוא ממנא דשלטא על ההוא רקיעא, והיב מחילא דאית ליה לההוא רקיעא בגין למיחב לתתא, וההוא רקיעא נקיש מההוא ממנא, והיב לתתא לארעא. וההוא ממנא לא נקיש, אלא מתמצית דלעילא. אבל ארעא קדישא, לא שלטי על ההוא רקיעא דעליה ממנא אחרא, ולא חילא אחרא. אלא קודשא בריך הוא בלחודי ואיהו פקיד לארעא קדישא בההוא רקיעא.

כה **חיי מוהר"ן** – אות רלד (ה) לענין שבירת תאוות ומדות רעות לגמרי בתכלית הבטול שהתפאר את עצמו שזכה לזה, אמר רבנו זכרוננו לברכה שיש צדיקים ששברו התאוות, אך הוא כמו עור שמעבדין אותו ואף על פי שמעבד העור אך נשאר בו קצת ריח שאינו טוב. כמו כן הנמשל שיש ששברו התאוות אבל עדין נשאר קצת שמץ מהם ועדין התאוות ברוכים אחריהם במקצת: **גם אמר כבר שצריכין לנקות הגוף מתאוות כמו שמעבדין העור והמפכין אותו**. כך צריך שיהיה הגוף נקי ומעבד לגמרי מתאוות עד שממש יהיו יכולין להפכו ולראות שהוא נקי לגמרי מכל התאוות והמדות רעות, ולא נמצא בו שום שמץ וריח כלל משום תאוה ומדה רעה שבעולם. ורבנו זכרוננו לברכה היה מפשט לגמרי לגמרי מכל התאוות והמדות רעות ולא נשאר בו שום שמץ כלל משום מדה רעה ושום תאוה בעולם: **וכל**

הקדושה של דביקות בהקב"ה בלא שום מאמץ, מה שאין כן שאר צדיקים אפילו צדיקים גדולים עדיין יש להם קצת חוצץ שע"כ צריכים מאמץ להתרכז כדי לקשור מחשבתם היטב בהקב"ה, ע"כ רואים מהם מאמץ כשמכוונים בברכות וקיום מצוות. ומרוב קדושת הצדיק האמת הוא מתעלם מאיתנו כל כך עד שלפעמים נדמה שעושה הפך ההלכה והאמת, כמבואר בתורה קמ/יז, כי אינו דומה מי שרואה עד היכן וכיצד פועלת עבודתו, למי שנמצא על ידו כסומא בארובה, ולא מבין את מעשיו המשוונים. משל לפקח ועיור שהולכים בדרך והעיור לא מבין מדוע לפעמים צריך להמתין ולפעמים להזדרז לפעמים לעלות ולפעמים לרדת לפעמים להקיף לימין ולפעמים לשמאל כי לא רואה את המכשולים שיש בדרך. והצדיק יסוד עולם "כי כל בשמים ובארץ", גופו כאן אבל ראשו בשמים (כידוע בשם הבעש"ט/ט"ז) היכן שאדם חושב שם הוא) בכוחו לקיים מצוות בבחי' לעתיד לבא בכוונות ויחודים שכוללים את התורה כולה באופן נפלא שאין לנו השגה בזה כלל, כמבואר בתורה עח תנינא/כ"ט שהצדיק יכול לקיים את מצוות כמו שקיימו האבות לפני מתן תורה כפי שהם כלולות בעשרה מאמרות וכמו שאמרו על הבעש"ט/ל' שבכוונות שמייחד בעישון המקטרת פועל יותר ממה שפועל צדיק אחר בתורה ומצוות כל חייו.

וזה בחינות כל השירים קדש ושיר השירים קדש קדשים. כמבואר בילקוט שמעוני [לא]/ל"ב ויש לשון דומה לזה במשנה (ידים פ"ג/ג)^{ל"ג} אמר רבי עקיבא כל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים. **נמצא**

זה וזה בילדותו קדם שהתחיל לילך בהשגות גבוהות, והרבה זמן קדם שנסע לארץ ישראל. אף אחר כך וזה לעלות ממעלה למעלה וממדרגה למדרגה עד שעלה למקום שעלה, וזה למא שזכה למדרגה עליונה שאי אפשר לדבר מזה כלל:

^{כ"ו} **כמבואר בתורה עו** – ... בבח הארות יש ב' בחי', כי מי שכח הארות שלו יפה, יכול לראות מרחוק, ואין צריך להתקרב אל הדבר שצריך לראות. אבל מי שאין כח הארות שלו חזק, הוא צריך להתקרב להדבר שרוצה לראות, ולהסתכל בו יפה. כן בעבודת הש"י, יש מי שמוחו צח, ויכול להתפלל או ללמוד בלי עיון. ויש מי שצריך להעלות במחשבתו מקודם שידבר, ואם ידבר מקודם שיעלה במחשבתו, יהי' הדיבור בלא מחשבה, והוא בחי' אחר הדברים. והוא בחי' מוחין דקטנות, שהם בחי' דינים. ומי ששכלו צח הוא בגדלות המוחין, והוא בחינות רחמים וחסדים. כמאמר חכמינו ז"ל (ברכות לג) גדולה דעה שניתנה בין ב' שמות, שנאמר כי אל דעות ה'. ואל הוא חסד, כמו שכתוב (תהלים נב) חסד אל כל היום. וה' הוא רחמים, כמו שכתוב (שם קט) רחמין רבים ה'. אך אי אפשר להתפלל בשכל צח, עד שישב בתשובה שלימה על חטאיו. כמו שכתוב (דברים ל) ומל ה' את לבבך, ותרגמו ויעדי ה' ית טפשות לבך. ובאיזה תשובה נאמר, בתשובה מאהבה, שלא ישאר שום רושם כלל. כמאמר חז"ל (יומא פו) שובו בנים שובבים ארפא משובתם, דקשה שובבים משמע דמעיקרא בלא שום רושם. וארפא, משמע שישאר רושם. ומשני, כאן מאהבה כאן מיראה. כי מאהבה אין נשאר שום רושם, ויש לו שכל צח, ויכול להתפלל בלי עיון, ובכל יום ויום יכול להתחדש מוחו.

^{כ"ז} **ליקוטי מוהר"ן תורה קמ** – (איוב לו) ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו. כי הצדיק בעצמו א"א להשיגו, כי אין בו שום תפיסה, כי הוא למעלה משכלו. רק ע"י אנשיו המקורבין אליו, יוכל להבין מעלת הצדיק. כי ע"י שרואין אנשיו, שהם אנשי מעשה יראים ושלמים, ובהם יש להם תפיסה והשגה, כי העולם אינם רחוקים עדיין מהם כ"כ כמו מהצדיק בעצמו, על כן מי שרוצה האמת אפשר לו לידע מעלת הצדיק על ידי אנשיו. והוא כמו משל החותם, שהכתב החקוק עליו א"א לקרותו, מחמת שהאותיות בהיפך. רק ע"י שמכין ומציירין החותם על שעה, רואים האותיות והציורים החקוקים על החותם, ומבינים כתב החותם.

^{כ"ח} **עיין תורה כא ד"ה חיים נצחיים** – ועקר הכלליות שיהיה נכלל באחד הוא על ידי הדעת אותו יתברך, כמו שאמר החכם: 'אלו ידעתי, הייתי', כי עקר האדם הוא השכל, ועל כן במקום שחושב השכל, שם כל האדם, וכשיודע ומשיג בידיעת השם יתברך, הוא שם ממש, וכל מה שיוודע יותר, הוא נכלל יותר בהשגתו, דהיינו בו יתברך:

מקורו בצוואת הבעש"ט דף ה. הובא בבעש"ט על התורה פרשת נח עמוד התפילה אות נו ובמקור מים חיים שם אות לא. ועי"ש פרשת בראשית אות צו. וממ"ח אות פ'. ועיין שבחי הר"ן נסיעתו לא"י אות ו' שלפני נסיעתו אמר שרובו כבר שם.

^{כ"ט} **ליקוטי מוהר"ן תניינא תורה עח** – ובאמת, גם קודם קבלת התורה, בודאי גם אז היתה התורה במציאות, כי התורה היא נצחית. אמנם, אז קודם מתן תורה היתה התורה בהעלם ובהסתתר. היינו, כי כל התורה כלולה בעשרת הדברות, ואז קודם מתן תורה, היו העשרת הדברות נעלמים בעשרה מאמרות שבהם נברא העולם. נמצא, שהיתה כל התורה כולה נעלמת ונסתרת בתוך יישוב העולם, שנברא בעשרה מאמרות. ובכל הדיבורים של העולם, ובכל העובדות והעשיות, הן מי שחוטב עצים, או איזה עובדא שיהיה, בכלום נעלם התורה. כי הכל נברא בעשרה מאמרות, אשר שם התורה נעלמה ונסתרה קודם מתן תורה. והצדיק בשעה שפורש מן התורה, והוא בחי' איש פשוט, הוא מקבל חיות מבחי' זו של קודם מתן תורה. והוא בחי' הדרך של ארץ ישראל הנאמר למעלה, שהצדיק מחיה עצמו בעת פשיטותו, משם.

^ל **ראה זוהר חי** פרשת תרומה תחילת דף קנה: תלמידו הקדוש (של הבעש"ט) מוהר"י (רבי יעקב יוסף בעל התלדות) אמר קודם פטירתו שמבקש מאת הש"י שירויח בכל התורה ומצות של כל ימיו מה שהרויח רבו מרן הקדוש אור ישראל אש ביחודים שעסק בעת עישון פ"א את הלילקע. ופעם אחת הראה לתלמידו מו"ה דוד אב"ד דק' אוסטרדא את השמים החדשה שברא ביחודים שעסק בעת עישון לילקע שלו ונתעלף מו"ה דוד הנ"ל מאימה ופחד.

לא ילקוט שמעוני שיר השירים רמז תקפ

^{ל"ב} **ילקוט שמעוני** שיר השירים פ"א רמז תקפ – שיר השירים. שיר המשובח והמעולה שבשירים, ראב"ע עבד לה מתלא לאחד שהולין סאה של חטים לנחתום ואמר הוצא ממנו קמח ואחר כך הוצא לי ממנה סולת ואחר כך הוצא לי גלוסקא, כך מכל חכמתו של שלמה לא סילת אלא שיר השירים לישראל, **כל השירים קדש ושיר השירים קדש קדשים**, רבי עקיבא אומר אין העולם כדאי כיום שניתן בו שיר השירים. שיר השירים, נאמר שיר ושבח למי שעשאנו שירים בעולם, כמא דאתמר והלילו שירות היכל שבחי דהיכלא. נאמר שיר ושבח למי שעתיך להשרות עלינו רוח הקדש, והיכן נאמר רבי חנינא בר פפא אמר בים נאמר שיר השירים קדמו שרים אחר נוגנים, רבי יודן ברבי סימון אמר בסיני נאמר שיר השירים שנאמר יצפון לישירים תושיה. תני בשם רבי נתן הקב"ה אמרו שנאמר שיר השירים אשר לשלמה למי שהשלוש שלו, ר"ג אומר מלאכי השרת אמרוהו שיר שאמרו אותו שרים של מעלה, רבי אייבו אמר שיר חד שירים תרין הא

שירי' השירים הוא קדוש מאד יותר הרבה מכל הספרים. כי שיר השירים כולה מתחלה ועד סוף היא דרך משל והדברים נעלמים ונסתרים ואינן כפשוטן ח"ו כי אין להם פשט אלא רק רמז ודרש וסוד משא"כ שאר הכתובים שיש בהם פרד"ס. (שו"ת רב פעלים) וי"ו ועיין מלאכת שלמה/ל"ו על המשנה בידים הנ"ל ומ"ש בשם הזוהר (ח"ב דף רמז). וכך הוא גם ההבדל בין צדיק האמת לשאר צדיקים, שבכל הצדיקים יש פשט רמז ודרש וסוד, אבל יש צדיק שהוא בבחי' את עלית על כולנה שא"א להבין בו שום פשט. וכמו ההבדל בין הקדש לקדש

תלתא שירים, רבי יודא ברבי סימון אמר שיר השירים כלה חדא ואלין אינון תרתין אוחרנייתא שיר המעלות לשלמה, מזמור שיר חנוכה הבית לדוד, שלמה אמרו ותלאו בדוד,

ל"ו **משנה מסכת ידים** פרק ג (ה) ספר שנמחק ונשתר בו שמונים וחמש אותיות כפרשת ויהי בנסע הארץ, מטמא את הידים. מגלה שכתוב בה שמונים וחמש אותיות כפרשת ויהי בנסע הארץ, מטמא את הידים. כל כתבי הקדש מטמאין את הידים. שיר השירים וקהלת מטמאין את הידים. רבי יהודה אומר, שיר השירים מטמא את הידים, וקהלת מחלקת. רבי יוסי אומר, קהלת אינו מטמא את הידים ושיר השירים מחלקת. רבי שמעון אומר, קהלת מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל. אמר רבי שמעון בן עזאי, מקבל אני מפי שבעים ושנים זקן ביום שהשיבו את רבי אלעזר בן עזריה בשיבה, ששיר השירים וקהלת מטמאים את הידים. אמר רבי עקיבא, חס ושלום, לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידים, שאין כל העולם כלו כדאי ביום שנתן בו שיר השירים לישראל, שכל הכתובים קדש, ושיר השירים קדש קדשים. ואם נחלקו, לא נחלקו אלא על קהלת. אמר רבי יוחנן בן יהושע בן חמיו של רבי עקיבא, כדברי בן עזאי כך נחלקו וכן גמרו:

ר"ש משאנץ – רבי שמעון בן מנסיא אומר שיר השירים מטמא את הידים מפני שנאמרה ברוח הקדש קהלת אינה מטמאה את הידים מפני שאינה אלא מחכמתו של שלמה אמרו לו וכי לא כתב אלא זו בלבד והלא הוא אומר (מלכים א ה) וידבר שלשת אלפים משל ואומר (משלי ל) אל תוסף על דבריו.

תפארת ישראל [ולד] שאין כל העולם כדאי – כלומר לא היה בדרי עולם קדושה דיה כפי הראוי ביום וכו' ואמר בכ"ף הדמיון כדאי, דבאמת היה בה אז די [דבימי שלמה אשלים סיהרא], ולולא זה לא היה ניתן להם שיר השירים, אלא אעפ"כ היה בהן קצת חסרון בקדושה עדיין, עד שנדרמה שאינו די, ולכן לא נתגלו הסודות הקדושים הטמונים בו, וניתן רק דרך משל:

מהרש"א שם – שאין כל העולם כולו כדאי ביום שניתן בו שיר השירים כו'. דלכך נקרא בן ע"ש על כל השירים שכל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים שכולו יראת שמים וקבול עול מלכותו כן פרש"י בספר שיר השירים ע"ש וקאמר הכא רבי עקיבא דכיון שהוא קדש קדשים יותר יש לגזור בו שתטמא את הידים כדי שלא יניח אצלו תרומה שהיא ג"כ קדש וענין שנקרא קדש קדשים גם בדברי המתרגם מפורש שעשר שירות היו בעולם וזו למעלה מזו, וזו למעלה מכולם, וכיון שכולם קדש, הרי העשירי שהוא קדש בכל מקום, למעלה מכולם, הכא נמי קדש קדשים וק"ל:

י" בתשכס - ששיר

ל"ה **עיין שו"ת רב פעלים** (לרבי יוסף חיים בעל הבן איש חי) חלק ד – סוד ישרים סימן יא – ומ"ש מדוע לא נזכר שם ה' בשיר השירים הנה רז"ל בגמ' דשבועות דף ל"ה אמרו כל שלמה האמורין בשיר השירים קדש שיר למי שהשלום שלו חוץ מזה כרמי שלי לפני האלף לך שלמה וכו' וכ"כ הרמב"ם ז"ל בה' יסודי התורה סוף פ' ואו ו' ו' וכתב מרן ז"ל בכ"מ דעת רבינו לומר הא דאמרו שלמה האמור בשיר השירים קדש לאו לענין שאינם נמחקים אלא הם כשאר הכינויים שנמחקין ורק שאמרו שהוא קדש לענין אם השביע את העדים בשלמה דשיר השירים וכפרו דחייבין וכ"כ הרשב"א והר"ן וכ"כ הרא"ש סוף כלל י"ג ע"ש. **אכן הטעם** שנזכר שמו של הקב"ה בשיר השירים ברמז בשם שלמה שהוא ר"ל מי שהשלום שלו ולא נזכר שם ה' כפי מפני כי שיר השירים כולה מתחלה וע"ס = ועד סוף = היא דרך משל והדברים נעלמים ונסתרים ואינן כפשוטן ח"ו כי אין להם פשט אלא רק רמז ודרש וסוד משא"כ שאר הכתובים שיש בהם פרד"ס. וזה הטעם כי בעל התרגום לא עשה תרגום לשיר השירים כמנהגו בשאר התרגומים לתרגם פשט המלות אלא עשה התרגום כולו דרך דרש ורמז כאשר תראה בעיניך. והיינו טעמא מפני כי פסוקי שיר השירים אין להם פשט בענין אלא הכל דרך משל והם דרך רמז ודרך דרש ודרך סוד כנודע ולכן גם שמו של הקב"ה לא נזכר שם בגילוי אלא נזכר שם בדרך נעלם ונסתר דהיינו בתואר שלמה שהוא למדרש מי שהשלום שלו.

ל"ו **מלאכת שלמה** – ושיר השירים קדש קדשים. בברייתא אמר ר' אלעזר בן עזריה למה הדבר דומה למלך שנטל סאה חטים ונתנה לנחתום א"ל הוצא לי כך וכך סולת כך וכך סובין כך וכך מורסן וסלת לי מתוכה גלוסקא אחת מנופה ומעולה כך כל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים שכולו יראת שמים וקבול עול מלכותו ע"כ. **ולפי מאי** דתנן על שיר השירים שלא תטמא בלשון נקבה כן היה ראוי לשנות ביום שניתנה בו שיר השירים. **וכן ראיתי** שהגיה ה"ר יהוסף ז"ל ותמהתי שכתב ס"א ביום שניתנה תורה לישראל ע"כ. **ועיין בריש פי'** שיר השירים להרב מוהר"ר משה אלשיך נ"ע. בהקדמה עלה ב'. ובפירוש עלה ה' עוד ב' פירושים ו**מצאתי עוד** בריש פי' קהלת להחכם ה"ר משה גלנטי נ"ע שנקרא שיר השירים קדש קדשים כההיא **דבזוהר פרשת תרומה דף קמ"ד** שבשיר השירים רמזו כמה עניני מעשה בראשית רזא דאבהן גלות דמצרים וגאולתו שירת הים עשרת הדברות מעמד הר סיני הליכת ישראל למדבר בניסת הארץ בנין בית המקדש עיטורא דשמא קדישא גלות ישראל בין האומות גאולתן של ישראל תחיית המתים ועולם הבא מה שהיה מה שהווי מה שיהיה עד אחר יום השביעי שבת הכל הוא בשיר השירים ולכך נקרא קדש קדשים ע"ש שכולל כמה קדושות ע"כ. **וזה לשון פי' דון יוסף ו' יחייא** ז"ל בתחלת פי' שיר השירים והילך כל לשונו ממש אמר העבד הקטן יוסף בן לאדוני הרב דון דוד ו' יחייא להיות כי המלך שלמה הפליא לדבר ולומר עניני כל החכמות באופנים משונים מהדבור פעם במשל ומליצה. ופעם כדברי חכמים וחידותם. ופעם במליצת השיר אשר הוא אחד מחמשה אופני הדבור הגיוני. כי יהיה אם מופתי ואם נצוחי ואם הלציי ואם הטעאיי ואם שיריי. לכן פירש היות הספר הזה נאמר בדבור שיריי. ולהיות כי בדבור מהאופן הלו הרבה לחבר ספרים אין קץ כאמרו ויהי שירו חמשה ולא פירוש כי השיר הזה הוא נעלה מכל שאר השירים ויוצא מתחת גדרם. להיותם משל לדברי חכמה הנשפעת באמצעות הנפש המשכלת מה שהשיר הלו הוא משל ורמז בדברים אלהיים בדבוק האלוה עם עמו בחירו וזולתן מהענינים מהדבוק חולף ועתיד שהם נבואות נשפעות באמצעות הנפש האלהית ויחס הנשפע אל הנשפע כיחס האמצעי אל האמצעי. ואמנם גדולת הנפש האלהית על המשכלת היא מן המפורסמות אשר אין צריך להן ראיה. וזהו אומרו שיר השירים וכו' שרוצה לומר זה השיר הוא המשובח והנעלה מכל השירים אשר לשלמה לסיבה שאמרנו וזהו אמרם ז"ל כל השירים קדש ושיר השירים קדש קדשים ע"כ:

קדשים. שההיכל שבבית המקדש היה מקום קדוש שרק לכהנים הותר להכנס אליו, והיו עובדים שם בכל יום, אבל לקדש הקדשים אפילו הכהנים לא הורשו להכנס אף פעם אלא כהן גדול פעם בשנה ביום הכפורים. והנה מצינו ששלמה המלך עליו השלום חבר שלשה ספרים משלי קהלת ושיר השירים, ובאמת משלי וקהלת הם כולם מלאים מוסר ויראת שמים מאד, ומצינו בהם תיבות קדושה וטהרה כ"פ, כגון (משלי ט' י') "ודעת קדושים בינה", ושם (כ' כה) "יִלַּע קִדְשִׁי", ושם (ל' ג') "ודעת קדושים אדע". ובקהלת ח' "וממקום קדוש יהלכו". וכן תיבת טהרה ראה קהלת ט' "ולטהור ולטמא", ובמשלי מ"ו "וטהורים אמרי נועם", ושם כ' "טהרתי מחטאתי", ושם כ"ב "אהב טהר לב", ושם ל' "דור טהור בעיניו". ושם הויה נמצא פ"ט פעמים בספר משלי, ולא בקהלת, אבל שם אלקים נמצא בקהלת מ"ב פעמים ובמשלי ג' פעמים. אבל בשיר השירים אינו נמצא תיבות קדושה וטהרה וגם לא שם מהשמות שאינם נמחקים אלקים, אדני-י, ושם הויה, כלל.

פוק עיין ותשכח [ל'] צא עיין ותמצא, שבכל ספר שיר השירים אין נמצא שם בכל הספר שום תיבת קדוש וטהור ולא שם אלקים או אדני-י או הויה. וזה מחמת גודל עוצם קדושתו אינם רואים שם שום קדושה. ע"כ אינו נמצא שם תיבות קדושה וטהרה כלל [ל']: רוצה לומר שכך גם החילוק בין צדיק האמת לשאר צדיקים שאע"פ ששומעים מהם הרבה מוסר ויראת שמים ורואים בהם קדושה וטהרה, צדיק האמת העולה על כולם בקדושה הוא דייקא נדמה לפשוט ולא רואים בו כל זה, ואינו אומר מוסר/מ, אע"פ שהוא אוצר של יראת שמים (אוצר סגור/מא) דייקא רק הנמצא אצלו מתמלא ביראת שמים/מב. דהיינו כמו החילוק בין משלי וקהלת לשיר השירים.

ובאמת בשיר השירים אדרבה לא רק שחסר לשונות קדושה, עוד יותר גרוע כי פשוטו של מקרא הוא דברי חשק ואהבה בין איש ואשה בלשונות גסים שלא מקבול לדבר כך וכ"ש בפרהסיא, ורבנו שמשוה בין שיר השירים לצדיק האמת מסתמא מתכוון מכל הצדדים, ואעפ"כ רבנו מדמה את הצדיק האמת הקדוש והפרוש ביותר מתאוות עולם וכל שכן בתאוה הידועה (כמבואר היטב בתורה עב תנינא/מג) לספר שיר השירים הזה. כי כידוע משה רבנו קדש קדשים שהיה פרוש ונקי בתכלית מהתאוה הזו דייקא, (כמבואר שם) אע"פ שראו אצלו נסים גלויים בעשר מכות והתנהגותו בית פרעה וכיצד הוציא את ישראל מצרים המסוגרת בכישוף וקרע את הים והטביע את המצרים והוריד לוחות בארבעים יום ללא אכילה ושתייה והוריד מן וסיפק להם שלו ואעפ"כ

^י לשון חז"ל בארמית ופירושו צא ותעין ותמצא. וכן בגמ' כ"פ נפק דק ואשכח, ובוור נח ענ: פוק דוק ותשכח, וזהו וישב ג. עיין ותשכח. ועיין תי"ט אבות ב' ט' צאו וראו ח' סותרצו - תיבות

^{יב} עיין שביעות דף לה (ועיין רב פעלים ח"ד סוד יקדים סימן יא שלא נזכר אלף כדמז כי אין בו פשט כלל רק רמז וזמן וזמן מוכח מההנהגות שם)

^מ שיחות מוהר"ן - אות קכד - פעם אחת שאל אותי בלשון תמה: השמעת ממני דברי מוסר? ואמר שאינו יכול לומר דברי מוסר. כי כל דבור מוסר שלו הוא מוטבל ומורחץ בדמעות (בלשון) אשכנז אמר בזה הלשון: איטליכס ווארט פון מוסר איז בייא מיר פר וואשין מיט טרעהרין. ומחמת זה אינו יכול לומר מוסר בפרוש: ובתחלה היה אצלנו קצת תמיהה מה שאמר שאינו אומר מוסר. כי לפי דעתנו כל דבריו הם דברי מוסר גדול מאד מאד כאש בוערת ממש. אך באמת לא היה רגיל לומר דברי מוסר בפרוש בדרך המוכיחים, אבל אף על פי כן כל דבריו וכל שיחותיו היה רק מענין עבודת ה'. וכל דבריו היה כגחלי אש ממש:

^{מא} עיין חיי מוהר"ן - אות רצד (ד) שְׁמַעְתִּי בְשִׁמּוֹ שְׁאִמֵּר שָׁאֵם הָיָה רֹצֵחַ לְגִלּוֹת וּלְהִרְאוֹת הִירָאָה שֶׁלּוֹ לֹא הָיוּ יְכוּלִים לַעֲמֹד אַרְבַּע אֲמוֹת סָמוּךְ לְבֵיתוֹ, אֲךָ הוּא מַעֲלִים הִירָאָה שֶׁלּוֹ בְּכֹנֶה. וְגַם אֲנִי שְׁמַעְתִּי מִפִּי הַקָּדוֹשׁ שְׁאִמֵּר אֲנִי אוֹצֵר שֶׁל יִרְאֵת שָׁמַיִם שֶׁפֶל מִי שְׂרֹעֶה יְכוּל לְקַבֵּל מִמֶּנִּי. וּבְאֵמַת הָיָה נִרְאָה בְּחוֹשׁ שֶׁפֶל שֶׁנִּתְקַרַּב אֵלָיו נִתְמַלֵּא תַכְף יִרְאָה גְּדוּלָּה וְעֲצוּמָה, וְנִתְלַחַב מְאֹד לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר לֹא נִרְאָה כְּזֹאת. וְגַם עֲבָשׁוּ עֵדִין יִרְאָתוֹ הַגְּדוּלָּה גְּנוּזָה בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, וְכָל מִי שֶׁעוֹסֵק בָּהֶם בְּאֵמַת וּבְתַמִּימוֹת כָּאֵלּוּ עָלִיו יִרְאָה גְּדוּלָּה וּמִתְעוֹרֵר מְאֹד לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי כָל דְּבָרָיו כְּגַחְלֵי אֵשׁ:

^{מב} כדאיתא בברכות לג: עה"פ ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה" והקשו האם יראת שמים מילתא זוטרתא היא והשיבו אין לגבי משה וביאר הבעש"ט (עדה"ת עקב יד) שהכוונה מי שנמצא אצל משה אצלו היא מלתא זוטרתא.

^{מג} ליקוטי מוהר"ן תניינא תורה עב - המנהיג האמיתי, שהוא בחי' משה, בחי' דעת הכולל, בחי' רוח הכולל, שעל ידו מתנוצץ מוחו של כ"א, שזהו בעצמו בחי' רוח אלקים שממשיך לכ"א, כי הרוח אלקים הוא בעצמו המוחין כנ"ל, ע"כ עי"ז נמשך לכ"א חידושין דאורייתא. כי החידושין דאורייתא, הם עי" בחי' הרוח אלקים, שהוא שורה על פני התורה כנ"ל, שהוא בעצמו בחי' המוחין. שכל זה נמשך מהמנהיג, בחי' משה, שהוא דעת הכולל, רוח הכולל כנ"ל: אבל זה המנהיג צריך שיהיה פרוש גדול בקדושה גדולה, ואז דווקא הוא יכול להיות מנהיג ישראל. כי עי" פרישותו וקדושתו הגדולה, הוא יכול לחזות ולהסתכל בכ"א מישראל, ולחלק הגדולה לכ"א, עי" ההסתכלות לבד, בבחי' ואתה תחזה כנ"ל. כי הסתכלות הזאת, היא תלויה בקדושה ופרישות גדול. וע"כ משה רבינו שהיה קדוש ופרוש גדול מאד, על פי הדיבור, כמ"ש (דברים ה) ואתה פה עמוד עמדי, על כן היה יכול לחזות ולהסתכל בישראל, ולחלק להם הגדולה עי"ז: וזהו, ואתה תחזה. אתה דייקא, כי רק משה שהיה פרוש גדול מאד בקדושה גדולה, זוכה להסתכלות הזאת, כי הסתכלות הזאת, בחי' ואתה תחזה, היא תלויה רק בקדושה ופרישות מתאווה זאת. וזה בחי' (מלכים א כב) והזונות רחצו, ודרז"ל (סנהדרין לט ע"ב) למרק שתי חזיונות. היינו, שכפי מה שרוחצין עצמן מתאווה זאת, בחי' והזונות רחצו, דהיינו שרוחצין עצמן מתאווה זו, כמו כן הוא ממרק ומצחצח שתי חזיונות, בחי' ואתה תחזה, בחי' חזית איש מהיר במלאכתו וכו', דהיינו בחי' הסתכלות הנ"ל. כי עיקר הסתכלות הנ"ל, היא עי" קדושה ופרישות מתאווה זו כנ"ל. כי תאוה הזאת היא בחי' פגם העינים, כמ"ש (במדבר טו) ולא תתורו וכו' ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם. וע"כ צריך לקדש עצמו ביותר בפרישות גדול מזאת התאוה, ואז יש לו עינים זכים, לחזות ולהסתכל וליתן הגדולה לכ"א כראוי לו, עי" הסתכלות לבד כנ"ל. ואז דווקא, הוא יכול להיות מנהיג ישראל כנ"ל.

רבים מאד מישראל חשדו בו באשת איש כמבואר בסנהדרין/מ"ו וגדולי ישראל חלקו עליו ודברו עליו דברי עתק ובזו אין לזה הסבר אחר אלא שמרוב קדושתו נעלמת מדרגתו מכולם עד שנדמה להם לקל שבקלים. כמו שיר השירים.

וכן הוה עם דוד המלך ושמשון הגבור כנ"ל בהקדמה, וכן הוה להרבה צדיקים. גם ירמיהו הנביא שהיה קדש קדשים חשדו בו בפגם הברית מכוער ב"ק טז/מ"ח. על רבי אהרן הגדול מקרלין אמרו שעבר עבירה של אשת איש, ושראוהו מתנדנד עם פריצקע בגן העיר/מ"ו. ועל המאור עינים מטשרנוביל תלמיד הבעש"ט העידו עליו שחוטא עם גויות/מ"ו. ותמיד דברו עתק על צדיקים חיים דייקא צדיקים שכלפי חוץ נדמה שהם ככל אדם והתנהגותם אדרבה משונה כמבואר במ"ק טז שצדיק נקרא כושי כי מעשיו משונים כעורו של כושי.

והצדיק דייקא ככל שהוא גדול יותר מתנהג בפשיטות יותר ויותר נדמה לעולם כקל וכמו אלישע הנביא שאמר לנעמן שירחוץ ז' פ' בירדן ויתרפא וכתוב (מלכים ב' ה' יא) וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַרְתִּי אֵלַי יֵצֵא יְצוֹא וְעַמִּד וְקָרָא בְּשֵׁם יְדֹד אֱלֹהָיו וְהִנֵּי יָדוֹ אֶל הַמָּקוֹם וְאֶסֶף הַמִּצְרֵעַ: הכי נמי הצדיק עושה מופתים ומעלים אותם בדבור פשוט ותמורה.

וכן ידוע שהצדיק הגדול בעל שארית ישראל מוולודניק היו עליו המון קושיות ודברו עליו דברי עתק בבזו, ופעם שאלו אותו על דרכו המוזהר מדוע מביא על עצמו מחלוקת וביזוי ת"ח וצדיק, וענה להם בפרשת תרומה כתוב שהמנורה שבהיכל היתה "כולה מקשה אחת זהב טהור" רמז שאדם שכולו מוקשה תדע לך שהוא זהב טהור. ר"ל כי צדיק שהולך בתלם אפשר לשאול מדוע יוצא מהתלם לפעמים, וגם זה צריך זהירות גדולה, אבל צדיק שכל דרכו אינה מובנת, עד שכולו קושיה אחת גדולה, כנראה שהוא הרבה למעלה מההשגה שלנו, ואין להקשות עליו שום קושיא.

ועל זה אמרו צדיקים ילכו במ פושעים יכשלו במ, גם התורה ניתנה באש שחורה על אש לבנה, אבל אצלנו היא דיו שחור על קלף בהמה לבן, ובגשמיות סתם לא רואים שום קדושה. והמאמין הפשוט רואה בכתב השחור קדושה גדולה אבל עדיין בלובן לא רואה כלום. וצדיקים אצלם אפילו התורה השחורה היא אש להבה לה' ית', ויש צדיק גדול במעלה מאד שעוד יותר דייקא בלובן רואה תורה נפלאה אש לבנה, חכמה עילאה, תורה דעתיקא סתימאה דעתידה להתגלות לעתיד לבוא, וכבר בחייו עובד את הש"י גם בתורה זו באופן נפלא ונעלם מאיתנו ולפעמים נדמה לסותר את התורה שבנגלה, כמבואר כאן ובתורה קטז תנינא ועוד יותר בתורה קמ.

ויהי רצון שנוכח לאמונת צדיקים באמת.
ולמלאך של אמת שיוורנו את הצדיק האמת.

עד כאן ביאור חברותא לתורה רמג

מ"ד סנהדרין דף קי. וישמע משה ויפול על פניו מה שמועה שמע אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן שחשדוהו מאשת איש שנאמר "ויקנאו למשה במחנה" אמר רב שמואל בר יצחק מלמד שכל אחד ואחד קנא את אשתו ממשה (שאמר לה אל תסתרי עם משה) שנאמר "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה".

מהרש"א – וכבר בארנו זה בפ"ק דב"ק בחידושינו שם לפי שפירש מן האשה ע"פ הדבור והיו ליצני הדור אומרים שאי אפשר לילוד אשה לפרוש מן האשה ע"ש ודרשו כן מדכתיב ויקנאו למשה במחנה דמשמע כ"ז שהיה במחנה קנאו לנשותיהם עד שנטה אהלו מחוץ למחנה וזהו ויפול על פניו מחמת כיסופא כמו שترגם יונתן:

מ"ה ב"ק טז: וירמיה יח-כב) "כי כרו שוחה ללכדני ופחים טמנו לרגלי". רבי אלעזר אמר שחשדוהו מזונה. ר' שמואל בר נחמני אמר שחשדוהו מאשת איש.

מ"ו אמרי אש דף שמא. ומאורי אש עמ' צז.

מ"ז בן לאשרי למוהר"י הוברמן.